

Ektesvukie-barkoe-mååhtedimmie åarjelh-saemide.

Nøørjen Saemiedigkie, Noerhtelaanten -, Noerhte-Trøndelaagen -, åarjelh Trøndelaagen - jih Hedemarken fylhkestjielth edtjeh ektesne barkedh.

MÅÅHTEHDIMMIEN VUEPSIE

Nænnoestidh jih tjiertestidh man vihkeles saemien kultuvre, giele jih ektievukie leah.

VUEPSIE MÅÅHTEDIMMINE

- Mååhtedimmie edtja byjjehtidh guktie gaajhkh aamhtsh mah åarjelh-saemide jih saemiej dajvide veadtaldihkie, ektievukien nualan bætieh. Ektievukie edtja bætije biejjieh vijriebasse juhtedh jih saemieh edtjeh ektesne vierhtiehtidh aamhtsh mah vihkeles.
- Saemieh ektesne govlesuvvieh, seamma maadtojne, kultuvrine, gieline jih vukiej gujme.
- Lihtsegh guht dej aamhtsigujmie berkieh, tjoeverieh diedtem vuesiehtidh, saemiej kultuvrem vaarjelidh jih aaj ektievoetide ovmese dajvine gorredidh.
- Åarjelh-saemiej dajvide daerpies nænnoestidh ovmese darjomijgujmie jih saemieh jijtje tjoeverieh nuepieh åadtjodh vupsiel jaksehd.
- Daerpies leah mååhtedimmieh åadtjodh mah åarjelh-saemide jijtje reaktam vedtieh barkedh sijjen vukien mietie guktie dihte Våarome-laaken jih internasjonale konvensjovni mietie sjeahta. Dah minngemes internasjonale konvensjovnh vuesiehtieh saemiej reaktah goh aalkoealmetjih.

Plaaneeståvroen tsiehkie- jih bigkemelaake jih fylhkestjielten raerie - daaroen jiehts-"regionale utviklingsaktører" edtjeh tjoeveridh laakide goltelidh bigkemen gaavhtan jih aaj vaarjelidh guktie ektievoete åarjelh-saemide bætije biejjieh sjidtieh guktie laake nænnoestamme. Nimhtie leah mååhtedimmieh Saemiedigkien jih Fylhkestjielteij gaskems daerpies.

Reeremelihstsegh leah naemhtie seamadamme:

STRATEGIEN

Åarjelh-saemien dajvesne leah saemieh orreme jih dajvem provhkeme gukie øvtebe daan aejkeste. Dajve lea stoerre jih ryøhkoe gellie politiske-, jih administrative raasti bijjelen. Nimhtie leah ellies barkoe joekoen vihkeles dejtie ovmese fylhkide jis edtjeh eensi laakan buektiehtidh åarjelh-saemiej daerpies-voeth jih iedtjh vaarjelidh. Stoerre dajvh jih vaenie almetjh fierhtene sijjesne, kripesje institusjovnh jih funksjovnh gellie læhkesne almetjidie viehkine. Dah tjoeverieh tseegksovvedh gusnie dah golme leavloe-mierie, Aarborte, Snåasa jih Rørose. Eeremes leah råajvarimmieh gujnide jih noeride vihkeles.

Åarjelh-saemieh viehkiem åadtjoeh ovmese saemien jih daaroen institusjovnistie jijtsh dajvine.

- Åarjelh-saemien dajve daarpesje stynkehke institusjovnh mah maehtieh saemiej iedtjide gorredidh.
- Eensi ektesvukie-barkoe dej ovmese institusjovni gaskems lea daerpies jis edtjeh daaletje vierhtide bøøremes laakan nuhtjedh.

Saemien kultuvre jih ektievoete leah aajhtaldihkie Nøørjen stinks ektievoeten gaavhtan. Nimhtie lea vihkeles soejkesjigujmie fylhkestjielteij tjirrh barkedh. Daate lea joekoen vihkeles gosse daejribie båtsoelaanth gellie tjelteraasti bijjelen juhtieh. Krøøhkestimmie saemien kultuvre, båtsoebårran jih ektievoete-øøvtiedæmman, kripesje vuajnoeh dan muhteste guktie dihte mij saemide veadtaldihkie ij aajhtasovvh, mohte åådtje øøvtiedimmesne årrodh.

- Dah guht daej aamhtsigujmie berkieh, tjoeverieh saemiej gyhtjelasside fierhten biejjien råavarimmese tseagkodh jih aaj gaajhkide barkijde saerniestidh mij deahpede jih nimhtie barkoem nænnoestidh.
- Nimhtie dah ovmese barkijh maehtieh daajroem barkoer bijre sinsætnan vedtedh jih nimhtie saemiej aamhtside ovmese daltesinie bijjebasse lutnjedh.

Internasjonale vuajnosne lea saemien, jih inhtsie åarjelh-saemien giele, aajhtaldihkie. Gielelaaken laavenjasse lea gielem vaarjelidh jih øøvtiedidh. Maanah jih noerh tjoeverieh nuepiem åadtjodh gielem lieredh jih provhkedh jis giele edtja bætije biejjeh jielemsnie årrodh.

- Byjjes reeremen lea joekoen diedte vaaksjodh jih øøvtiedidh guktie saemiengiele ovmese daltesinie vijriebasse båata. Reeremelihstsegh leah siemesh ovmese råajvarimmieh leah daerpies jis åarjelh-saemien giele vihth edtja jielemetsehkan båetedh.

Øøhpehtimmie jåarhkeskuvline leah eeremes Fylhkestjielteij diedte jih vuartoe dejstie leah bueriedimmie faagese. Faage tjoevere vihkeles sæjjan jih øøvtiedæmman båetedh. Øøhpehtimmielaake aaj geerve almetjidie reaktam vadtja saemien gielem lieredh jih aaj reaktam aajne learohkidie.

- Daerpies lea aaj jåarhkeskuvlide, Saemiedigkiem jih aaj fylhkestjielteien skuvlide eevtjedh ektesne barkedh dajvine mah leah reereme-dajvi bæjngolen. Nimhtie dah tsavtsh-vierhtieh buerebe åtnose bætieh. Gaske-viermieh ektievukie-barkoe aaj daerpies jis øøhpehtimmie edtja stinkebe dej jillemes daltesinie sjidtedh.

Båtsoejeleme lea vihkeles saemide åarjelh-saemien dajvesne jih aaj buerie kultuvre-guedtije, gielese lissine. Jieleme lea saajrohts dovne laanten jih ovjuvri gaavhtan. Nimhtie lea ektievukie-barkoe tjelteij gaskems joekoen daerpies. Vihkeles aaj giehtjedidh nuepide guktie båtsoejeleme mahta buerebe sjidtedh jis jienebh vierhtieh jielemasse.

- Reeremelihstsegh aaj sijhtieh vuartasjidh guktie laanth maehtieh buerebe laaken provhkesovvedh tjelteraastij gaskems.
- Guktie vierhtide båtsoejelemasse stueriedidh.

Duedtie áarjelh-saemien dajvesne lea vihkeles dovne goh kultuvren guedttje, saemien guelmien vuesiehtæjja (identitete) jih aaj goh jieleme. Duedtie maahta jenebh barkoesijjeh ørnedh jih lea aaj álvas vihkeles gielen gaavhtan. Sijjeh gusnie saemien kultuvrine barkedh lea vihkeles dovne maahtoen jih jielemen gaavhtan jih gusnie aaj nuepie almetji gaskesvoetem nænnoestidh.

- Reeremelihtsegh sijhtieh ektievuekiem kultuvren jih jielemen gaskems vuajnose biejedh, jih aaj sijjiem vedtedh guktie maehdedh daanhtsodh, teaterinie, musigkinie, lidteratuvrinie j.j. giehtelidh.

GIEHTELIHMIE-SOEJKESJE

Giele

Saemien giele lea aajhtaldihkie jih eeremes áarjelh-saemien giele. Reeremelihtsegh sijhtieh ekti vøøki barkedh jih faaledh giele-jarngd dovne Aarbortesne, Snáasesne jih Rørosesne. Voestegh raeriestieh giele-jarngem Rørosesne rihpestidh. Edttjeh aaj barkedh guktie øøvtiedidh faaleldahkem Elgáan sjihtemesæjjan. Lihtsegh aaj jááhksejeh edttja gieleøøvtiedimie- programme bætedh mij vihteles sæjhta tjirkedh ellies jih eensie giele-faaleldahkem áarjelh-saemien dajvese.

Jis tjielte daej nebname dajvine reeremadajvesne (forvaltningsområde) meatan báata, dellie sjiere giele-tsiehkie dijveldimmien nualan báata.

ØØHPEHTIMMIE/MAAHTOE

Eah man gellie lohkehtæjjah maahtoen áarjelh-saemien gielese utnieh. Reereme-lihtsegh luhpedieh sijhtieh barkedh guktie edttja nuepie sjihtedh ellies øøhpehtimmie saemien gielese áadtjodh, lohkehtæjjagujmie giej buerie maahtoe. Fylhkestjielth jih Saemiedigie edttjeh laavenjostedh daan barkoen bijre juktie

- jenebh aelkieh saemien-gielem lohkedh
- daaletje beetneh-vierhtieh steeredh jih orre skáárvdedh jille øøhpehtæmman
- gaske-viermide nænnoestidh
- orre learoe-vierhtieh øøvtiedidh

ektesne edttjeh staaten-jih tjieltij reeremh daan barkose doerelidh.

Reereme-lihtsegh dáajvoehtieh barkedh guktie gaske-viermieh Saemiedigkien jih jáarhkeskuvli gaskems sjædta aaj dejtie skuvlide mah Leah reeremadajvi bæjngolen.

Fylhkestjietieh jih Samiedigkie sijhtieh barkedh guktie faageøøhpehtimmie sjihtieh dejtie guht sijhtieh báatsoejielemen jih duedtien bijre lieredh. Reereme-lihtsegh aaj luhpedieh barkedh guktie jenebh lierehtimmiesijjeh sjihtieh dejtie guht sijhtieh áarjelh-saemien dajvine lohkedh. Øøhpehtimmie dovne báatsoejielemen jih duedtien bijre lea daelie jáarhkeskuvli diedte. Lissine daelie lihtsegi viehkieh bætetieh. Ekti vøøki sijhtieh daan mænngan barkedh guktie nuekies vierhtieh daejtie faagide bætetieh. Reereme-lihtsegh edttjeh laavenjostedh jih learoe-programmen jáarhkeskuvlide vedtedh. Dagkeres programme edttja gaajhkide learohkide guht jáarhkeskuvlem vaedtsieh, váaroe-maahtoen saemiej bijre vedtedh. Nimhtie edttjeh daajroem dovne saemiej madtoen, kultuvren jih ektievoeten bijre áadtjodh.

Reeremelihtsegh gietedellieh aamtsh jáarhkeskuvlen jih aaj skuvlen bijre mij edttja geervebe almetjidie dáastoehdidh, dellie maehhtieh sinsitnine govlesadtedh.

SAERNIESTIMMIE

Laanten áarrojh jih byjhtimmie-reeremh edttjeh daajroetimmie saemij gyhtjelassi- jih kultuvren bijre utnedh. Dagkeres saerniestimmie Leah reereme-lihtsegi ellies diedte jih saernieh maehhtieh gaskevearman biejesovvedh jallh ovnese jeatjh laakan bievnese bætedh.

Saemiedigkie edttja saerniestimmie fylhkestjietieh barkoej bijre vedtedh. Maahta gaskeviermien tjirrh tjiertestidh, jih aaj paehperh sijjide biejedh gusnie buerie vuejnedh.

Fylhkestjielth jih Saemiedigkie sijhtieh ektesne Samiedigkien bijre bæjjoehtidh. Daate saerniestimmie edttja tjieltide juhtedh guktie dovne barkijh, áarrojh jih learohk maehhtieh daejtie saernide dáastoehdidh. Dah tjilkemh edttjeh fylhkestjietien gaskeviermesne gáávneseidh jih aaj hælløjne gusnie aelhkje dejtie paehperidie vuejnedh. Saemiedigkie edttja aaj ørnedh jih tjilkemh fylhkestjietij gáajkoe sedtedh gusnie tjáádtje man gellie tjaaleld, veeljemen bijre jih aaj jeatja saernieh Saemiedigkien bijre seejdj jis daerpies.

Hijven jis aaj dagkeres saernieh saemien gielesne.

Reereme-lihtsegh edttjeh aaj ektesne barkedh guktie saerniestimmie noeride maehhtieh juhtedh - Infonuorra.

MEDIA

Reereme-lihtsegh sijhtieh barkedh guktie ellies media-faaleldahke TV-esne, radiovesne jih plaerine sjædta. Inhtsie lea vihkeles provgramh maanide jih noeride øøvtiedidh. Vihkeles lea aaj beetneh-vierhtieh ohtsedh guktie jenebh maehhtieh giele-barkojne giehtelidh mah mediasse sjiehtieh.

DAJVE-VAARJELIMMIE KULTUVREMOJHTSI EKTINE

Fylhkestjielth jih Saemiedigkie sijhtieh barkedh dajve-vaarjelimmie aamtshsigujmie dajve-plaaneforumen tjirrh.

Fylhkestjielth jih Saemiedigkie sijhtieh däärjodh jih raeriestidh tjielth jaarjelh-saemiej dajvine gusnie baaatsoe-jieleme guktie nuepie bøøremes dajve-gorredimmie saemide buektiehtidh. Lihtsegh edtjeh tsevsiehtidh ektievuekiebarkoem vaarjelæmman gusnie kultuvre-mojhtsh, kultuvre-laaken gaavhtan. Vuartsjh tjaalegem gusnie tjåådtje diedte-joekedimmien bijre, kultuvre-laaken mietie, §3 ektievuekiediedte.

Reereme-lihtsegh tjoeverieh fierhten jaepien gaavnedidh reereme-tjåangkosne dovne kultuvre-mojhtsi vaarjelimmien- jih aaj dajve-gyhtjelassi gaavhtan.

KULTUVRE-JARNGH JIH MUSEUMH

Sijti Jarngesne, Saemien Sijte jih museume Rørosesne leah vihkeles dajvh kultuvre- jih museumsbarkoem gaavhtan. Reereme-lihtsegh edtjeh barkedh juktie vihtesjidh, gorredidh jih vuesiehtidh joekehth saemiej kultuvre-mojhtsh ovmeese dajvine. Lihtsegh edtjeh Samiedigkine laavenjostedh jih fylhkigujmie barkedh jih nimhtie bøøremes njoelkedassh eadtjalgehtedh. Nimhtie aaj sijhtieh jaarjelh-saemiej dajvine "ramme-mååhtedimmine" barkedh museumi gaavhtan. Desnie edtja aaj tjåådtjodh guktie duvtie-vierhtieh dejtie skåårvedh.

Saemien Sijte edtja museums-laaken mietie barkedh viermie-juhtiedimmine, jih nimhtie jarngesne tjåådtjodh. Dah jeatjah saemiej museum, Sijti Jarngesne, Rørosen museume jih saemiej museumh Sveerjen raedtesne, ektievuekie-barkij sjidhtieh. Jeatja ektievuekie-institusjovnh aaj daerpies jih vihkeles sjidhtieh.

Saemiedigkie lea aamhtsine 32/02 "Saemiedigkien povlitikke jaarjelh-saemien dajvine" dånkasjehteme: Saemien Sijte jih Sijte Jarngesne edtjeh saemien kultuvre-barkoem jaarjelh-saemien dajvine vijriebasse juhtiehtidh jih nænnoestidh. Dah leah ektievoeten vihkeles øørnegh. Voestes gietjeste edtjeh Saemiedigkien barkoem duvtedh jih Saemien Sijtem øøvtiedæmman bijjiedidh. Saemiedigkien tjilkeme aamhtse 43/02.

Jeatja barkoe reereme-lihtsegidie lea eadtjaldehtedh jih barkedh guktie kultuvre-såafoe mij Sijti Jarngesne veadtaldihkie, bigkesåvva. Dihte edtja jaarjelh-saemiej bigkeme-tradisjovnh vuesiehtidh.

Seamma bodtesne edtja barkoe juhtedh buerie jih sjehteleles gaavnedimmie -sijjeh jaarjelh-saemien kultuvre øørnedh. (Golme regiovnh).

BIBLIOTEKH

Reereme-lihtsegh dånjoetieh gaskems saerniestimmieh jih bievnesh vedtedh, bibliotekh-tjåangkide dånriedidh jih duvtedh - jih kuvsjh øørnedh.

Dånjoetieh aaj voejhkelidh jeatja øøhphehtimmie-, jih råajvarimmijgumie giehtelidh guktie dah guht skuvline jih bibliotekene barkeminie, viehkiem åadtjoeh.

Sijhtieh aaj Sijti Jarngesne bibliotekem øøvtiedidh juktie dihte joekoen vihkeles sjædta jaarjelh-saemien kultuvre bigkemisnie.

Ellies viehkiedæjjah dan barkose leah Saemien sjere bibliotekene jih Noerhtelaanten fylhkesbibliotekene .

Gærjahbussh Aarbortesne jih Rørosesne aaj øøvtiedæmman viehkiedæjjah daarpesjeh. Lihtsegh aaj sijhtieh barkedh guktie gærjah-lånkoeh væjranieh jih orre jaarjelh saemien tjaalaldahk dejtie busside bætieh.

Sijhtieh aaj barkedh guktie orre gærjah-bussem Sijti Jarngesne åestedh, busse mij lea daaletje vårøromen mietie.

TEATERE

Teatere lea vihkeles deerpege gosse edtja jaarjelh-saemien kultuvre, gielem, identitetem jih jijth-damtesem nænnoestidh.

Reereme-lihtsegh luhpidieh barkedh guktie nuekies duvtie-vierhtieh jaarjelhsaemien Teaterese bætieh.

KULTUVRE- ARRANGEMENT JIH FESTIVALH

Reereme-lihtsegh hånkesjeh disse jih sijhtieh barkedh guktie dagkeres darjomh gåarede juhtiehtidh.

JIELEME-ØØVTIEDIMMIE

Saemiedigkie edtja fylhkide viehkine årrodh jih sjere råavarimmieh tseagkodh mah maehtieh jaarjelh-saemiej ektievoetese jih jielemasse viehkine årrodh.

Lihtsegh guarkah vihkeles lea "onne-skalaråajvarimmieh" jaarjelh-saemiej dajvine sjehtesjadtedh. Beapmoeh-darjome goh "vierhtieh-darjome" lea ennje daej dajvine vihkeles. Barkoeh sjædta vierhtide sjehtesjadtedh onne-skala råajvarimmie kultuvre jih jielemasse.

BÅATSOE-JIELEME

Båatsoe-jieleme lea joekoen vihkeles vierhtieh gaavhtan. Lissine lea aaj dihte buerie kultuvre-guedtije. Dan gaavhtan sijhtieh lihtsegh dam kultvreguedtjem duvtedh jih nimhtie båatsoejielemene sjere lehkiem gorredidh.

Vihkeles leah noeride jih gujnide båatsoe-jielemasse meatan vaeltedh jih nimhtie hånkesjidh båatsoe-jieleme aaj sæjhta juhtiemisnie årrodh bætije jaepieh.

Lihtsegh aaj sijhtieh barkedh guktie båatsoe-jielemene vijriebasse øøvtiedidh.

VUELKEME-JIELEME

Reereme-lihtsegh dånjoetieh laavenjostedh, jih vuesiehtidh guktie saemien kultuvre næhtose vaeltedh gosse vualkemen bijre digkiedidh. Vihkeles lea satnan riektesh vårøromine utnedh gosse edtjeh saemiej iedtjeh, vuekiej jih jielemene bijre bievneshidh.

DUEDTIE

Lihtsegh muenieh sjihteles sijjeh learohkide gaavnedh gosse dejtie leerehtidh. Sijhtieh aaj barkedh guktie duedtiem sjihtesjadtedh jielemebarkojne jih kultuvre-faagine.

HEALSOE

Saemiedigkie sæjhta beetneh-vierhtieh ohtsedh jih provsjektem aelkiehtidh:

"Sørsamisk rådgivningstjeneste i helse- og sosiale spørsmål" jih Noerhte-Trøndelagen fylhke sæjta desnie diedtem vaeltedh goh barkije-æejvie.

Vihkeles aaj barkedh guktie daate provsjekte bæetije biejjieh maahta juhtedh.

RAASTEGASKEMS/ INTERNASJONALT

Lihtsegh sijhtieh Nøørjen saemiej gyhtjelassh internasjonale alkoe-almetji daltesasse lutnjedh. Nimhtie aaj vihkeles Sveerjine ektesne barkedh guktie ektievoete nænnobe sjædta jih aaj sinsitniste viehkiem åadtjodh.

Vihkeles aaj Interreg-barkoem nænnoestidh jih øøvtiedidh. Daejnie jiehtsassine govlesåvva fylhkestjielth maehtieh provsjekte-aajhterinie årrodh, aaj provsjektide vierhtieh buektedh, jih gaskemierine årrodh gosse daerpies ovmese provsjekti vøøste stuvredh. Sijhtieh aaj barkedh guktie Interregbarkoeh maehtieh vijriebasse juhtedh mænngan jaepien 2006.

HOVSPITERINGH

Lihtsegh sijhtieh sjihtesjadtedh hovspitering gaskems.

MAN GUHKIEM RYØKEDH

Mååhtedimmie tjoevere giehtjedæmman biejesovvedh gosse njielje jaepieh vaaseme.

Sjiere mååhtedimmieh maehtieh orrijehtedh gosse govhte askh vaaseme jis bievnesh dan bijre vadtasovveme.

BEETNEH-VIERHTIEH

Sjiere povlitiske gietedallh Leah daerpies fierhten ovmese provsjektese.

DÅERIEDIMMIE

Tjåangkoe edtja fierhten jaepien årrodh, reereme- jih politiske daltesisnie.

Bodøesne, goevten 11.-biejjien 2005

Saemiedigkie

NoerhteTrøndelagen fylhkestjielte

Noerhtelaanten fylhkestjielte

Sven- Roald Nystø
Presidente

Alf Daniel Moen
Fylhkenraerieæejvie

Geir Knutson
Fylhkenraerieæejvie

Åarjelh- Trøndelagen Fylhkestjielte

Hedemarken Fylhkestjielte

Tore O. Sandvik
Fylhken baakoej-juhtije

Reidar Åsgård
Fylhken raerieæejvie

ÅARJELH-SAEMIEN DAJVE

Åarjelh-saemien dajve lea vijries jih stoerre laantem gaptja.

Åårganisasjovnen jih politiken gaavhtan lea daate geerve dajve gusnie joekehth årrorme-leahtah jih infrastruktuvrh. Nimhtie leah reereme-lihtsegh veeljeme dajvem guelmien gierten juekedh.

NOERHTE REGIOVNE

Åarjelh giele-dajve Noerhte-laantesne Saelhtie-vaereste jåhta jih fylhken gåajkoe Noerhte-Trøndelagesne jih nimhtie dihte sjiere dajve dehtie åarjelh-saemien ektievoeteste sjædta.

Båatsoejieleme lea joekoen vihkeles saemien kultuvrese daennie dajvesne.

Dennie noerhte regiovnese lea skuvle saemien maanide Aarbortesne gusnie

aaj Sijti Jarngje lea. Dihte lea saemien kultuvrejarnge Noerhtelaantesne.

Dam eelkin bigkedh jaepien 1984, jih rihpesovvi suehpeden 1987. Sijti Jarngje lea "saemiej ektievoete jarnge."

Barkoeh desnie leah saarniestimmieh, kuvvsje-giehtelimmieh, kultuvremojhtsh vaarjelimmieh, sjiere gærjahbarkoeh mah saemide veadaldihkie j.n.v.

Sijti Jarngje lea Noerhtelaanten Fylhkine ekti vøøki barkeminie samien gærjah- bussem juhtiehteminie. Dennie regiovnese lea joehkehth åårganisajovne-byjresh, dovne duedtie, teatere, jieleme- jih jeatja sjiere kultuvrebyjresh.

Åarjelh dajvesne Noerhte-laantesne, leah øøhphehtimmieh saemien-gielesne dovne maana- jih noere skuvlesne Aarbortesne, jih aaj naan skuvline ovmese jeatja tjeltine. Aaj jåarhkeskuvlesne åadtjoeh saemien lieredh jih kuvvsjeh lea aaj geerve almetjiede orreme. Aarbortesne lea aaj maana-gierte gusnie åadtjoeh gielem, jih saemien kultuvren bijre lieredh.

Maajh-jaevnesne lea kultuvre-såafoe jih Sijtie Jarngjen aaj diedte desnie jih aaj ekti vøøki barkoe.

Åarjelh-saemien teatere lea barkeminie åarjelh saemiej dajvine. Dejnie eelkin 1985 jih dennie åårganisasjovnesne leah eadtjohke saemieh meatan. Vuepsie dennie teaterinie lea barkoem juhtiehtidh guktie nupie sjædta gaajhkide åarjelh-saemiej dajvide Nøørjesne jaksedh.

GASKE REGIOVNE

Gaske-regiovnje gaptja Noerhte-Trøndelaagem mohte bæjngolen leah dajvh Follafjorden noerhtelen jih åarjelen E14-en Stjørdalesne jih Meråkerisnie jih abpe Fosene. Saemieh leah abpe fylhkesne seejeldahkesne. Dajvesne leah govhte båatsoejieleme-sijjeh mah abpe dajvem gaptjeh. Åarjelh-saemieh leah tjeltine abpe fylhkisnie årröeminie.

Institusjovnh fylhkesne:

Saemien Sijte Snåasesne lea vihkeles intituvsjovne. Desnie Saemiedigkien kontovrh, Duedtie institusjovne jih Noerhte-Trøndelagen Båatsoeburriekontovre.

Dennie dajvesne lea vihkeles diedtem Saemien Sijtese vedtedh guktie altese maahtoem maahta vijriedidh jih nimhtie jarnge bætiedh gosse edtja saemien kultuvrem, ektievoetem jih båatsoejielemem øøvtiedidh. Lissine aaj Båatsoekontovre mij maahta bievnesh vedtedh dejtie guht sijhtieh.

Tjeltien nualan Snåasesne sijhtieh reereme-lihtsegh giele-jarngem rihpestidh.

Snåasesne lea åarjelh-saemien hearra kontovrinie. Seamma sijjesne aaj skuvle saemien maanide mij maadth-skuvle-faaleldahkem vadda dovne dejtie guht Snåasesne årröeminie jih aaj dejtie guht bæjngöeliste bætieh.

Lissine leah Maajh-øøhphehtimmieh learohkidie mah aaj maehtieh skuvlese naan aejkien bætiedh, øøhphehtimmieh åadtjodh jih internaatesne årrödh.

Maana-gierte lea aaj skuvlese veadtaldihkie jih NRK-saemien radiove lea Snåasesne.

Jeatja faaleldahkh mah saemide veadtaldihkie leah:

Krångken Jåarhke-skuvle gusnie åarjelh-saemien gielem øøhphehtieh jih gusnie aaj sjiere lohkehtæjja gielen gaavhtan.

Dåehkie skuvlesne øøhphehtimmieh åadtje, mohte aaj learohkh skuvlen bæjngöelisinie maehtieh øøhphehtimmieh guvvieh-telefovni jirrh dåastodh.

Seamma skuvlesne leah av duedtie-kusjvh. Ektesvuekiebarkoeh Duedtie-institusjovni- jih duedtiebarkijgumie dorje guktie learohkh maehtieh leerehtimmie-barkose bætiedh jih "svennelaavenjassen" vaeltedh.

Jåarhkeskuvlesne man nomme Olav Duun, lea faaleldahke båatsoejielemasse.

Levangerisnie, Noerhte-Trøndelagen Jilleskuvlen nuelesne, leah faaleldahkh learohkidie guht sijhtieh åarjelh-saemien gielem lohkedh jih aaj kultuvren bijre lieredh.

ÅARJELH REGIOVNE

Åarjelh davje jåhta Meråkeren noerhtelistie jih åarjese Engerdalen gåajkoe jih jallese Oppdal/ Trollheimese. Nomme disse lea Rørosen- saemien dajve.

Dajvh Sveerjen bielesne aaj meatan , jih Rørose jarnge dejtie dajvide sjædta.

Tråante goh laante-bielien åejvie-staare lea aaj "saemien-staare".

Båatsoe-jieleme dej dajvi lea bøøremes abpe laantesne orreme gosse vuepsie lea buerebe sjidtedh jis vierhtieh jeanianeh.

Båatsoe-dajven lea støøremes leekedimmieh-vierhtieh Nøørjesne jih vuesehte 11mill. kråvnoeh.

Båatsoeburrie-reeremen kontovre Åarjelh-Trøndelagesne/Hedemarkesne lea Rørosesne. NRL jih Saemiej Saervi abpe Åarjelh-Trøndelagem jih Hedemarkem geptjeh. Eah leah naan institusjovnh Saemiedigkien nuelesne dennie regiovnese.

Rørosen jåarhkeskuvle, Rørosen museume jih sjidtemesijjeh Elgåesne jih Prahkesne leah ektievoeth jarnge mah edtjeh tjeltine jih fylhkestjeltine diedtem juekedh jih viehkiehfaaleldahkh saemide juhtiehtidh.

Elgåen sjidteme-sijjesne Hedemarkesne lea giele-eadtjaldehteme maana-giertesne jih skuvlesne øøhphehtimmie saemien gielesne.

Saemiedigkien giele-provsjekte edtja desnie vijhte jaepieh juhtedh.

Praahken sjidteme-sijje Rørosesne, lea provsjekten tjirrh "Sørsamisk opplæring ved heimeskolen" nommem åadteme goh åarjelh-saemien "vierhtieh-skuvle" Aarborten jih Snåasan ektesne.

Praahkesne lea daelie saemien- jih temaøøhpehtimmieh jih lissine dejtie Maajh-øøhpehtimmieh - jih lohkehtæjja gie maadth-skuvline barka, dovne Åarjelh-Trøndelagesne jih Hedemarkesne.

Rørosen jåarhkeskuvle aaj nimhtie barka jåarhke-skuvlen daltesisnie. Desnie aaj Maajh-øøhpehtimmie jeatja skuvlide seamma dajvine, mohte aaj skuvlide mah bæjngolen.

Daate barkoe lea Rørosen tjielten jih fylhkestjielten diedte. Lissine øøhpehtæmman Leah jeatjah råajvarimmieh mah kultuvrasse jih jieliemasse veadtaldihkie. Desnie aaj faage- øøhpehtimme båtsoebårran.

Åarjelh-Trøndelagen tjielte lea Rørosen museumese diedtem vadteme abpe regiovnesne gorredidh, øøhpehtidh jih bievneshjdh saemiej kultuvre-aerpij bijre.

Orre saemien barkoesijje lea aaj disse veadtaldihkie, jaepete 2002.

Glømdalsmusesne lea provsjekte juhtieminiie gusnie jienebh kultuvrh ektesne veadtaldihkie. Dah institusjovnh vihkeles byjresh tjåadtjoehtieh.

Vihkeles lea Rørosese gieie-jarngem vedtedh guktie gieie-, maahtoe-, jih kultuvre-byjrese stinkes sjædta. Saemieh aaj vaajteliie gaajhkide institusjovniie gætie-jarngese tjøøngkhedh guktie ektie-byjrese nænnobe sjædta.